

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/147/2005

MOTYWACJE WYBORCZE W WYBORACH PARLAMENTARNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

Wyborcy decydując się na poparcie jakiegoś ugrupowania rzadko podchodzą do tego wyłącznie racjonalnie, studiując programy polityczne i dokładnie ważąc w swoim obywatelskim sumieniu wszystkie argumenty za i przeciw. Często na decyzje wyborcze największy wpływ mają emocje polityczne, sytuacja materialna lub społeczna respondenta czy też sugestie najbliższych. Głosujący ulegają również ogólnej atmosferze życia publicznego, mediom bądź dalszemu otoczeniu społecznemu - kolegom, znajomym. Proces indywidualnego podejmowania decyzji wyborczych jest zatem złożony i dlatego w wielu aspektach trudny do zmierzenia i przewidzenia. Jednym z tych aspektów, bardzo ważnym, jest stan świadomości, samowiedzy w tym zakresie. Jak Polacy uzasadniają swoją decyzję wyborczą, co wiedzą o jej źródłach? Zapytaliśmy ankietowanych¹, zadając pytanie zamknięte, aczkolwiek skonstruowane na podstawie odpowiedzi udzielanych w jednym z wcześniejszych badań na pytanie otwarte, z jakiego powodu chcą głosować właśnie na tę, a nie inną partię polityczną.

Ankietowani deklarujący wzięcie udziału w głosowaniu i mający sprecyzowane sympatie partyjne wskazywali cechy, które, jak można sądzić, odpowiadały sposobowi myślenia danej grupy wyborców o polityce, demokracji i rządzeniu państwem. Pojawiały się w nich zarówno opisy dotyczące stricte programów poszczególnych partii, jak i charakterystyki odnoszące się do emocjonalnej aury zawartej w wizerunku każdego z ugrupowań. Wśród wszystkich wyborców, tzn. przeciętnie w całej ich populacji, najważniejsze dla motywacji głosujących okazały się: uczciwość i wiarygodność polityków i partii (38% wskazań), wrażliwość społeczna, czyli więź emocjonalna i zrozumienie dla problemów zwykłych ludzi (36%), proponowany program gospodarczy (32%), a także wiara

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (183) przeprowadzono w dniach 5-8 sierpnia 2005 roku na liczącej 949 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

w to, że po dojściu danego ugrupowania do władzy sytuacja ludzi takich jak respondent zmieni się na korzyść (31%). Te cechy wymieniło po około jednej trzeciej ankietowanych deklarujących udział w wyborach i mających sprecyzowane sympatie partyjne. Na dalszym miejscu znalazły się motywacje - mówiąc w uproszczeniu - negatywne, czyli wybór danej partii z powodu poczucia zawodu związanego z decyzją wyborczą sprzed czterech lat (26%). Jeszcze rzadziej wskazywano motywacje patriotyczne, czyli przekonanie, że dana partia kieruje się polskim interesem narodowym (25%), kompetencje i fachowość polityków danej partii (21%). Prawie co piąty wyborca uważa, że dojście do władzy popieranego ugrupowania wpłynie na zmniejszenie przestępczości w kraju (19%) i zapobiegnie wyprzedaży majątku narodowego (18%). W ujęciu ogólnym relatywnie mniejsze znaczenie dla wyborców mają takie cechy wyróżniające poszczególne partie, jak: stanowisko wobec Kościoła i wartości religijnych (15%), a także rodowód i korzenie polityczne danego ugrupowania (13%). Dla decyzji wyborczej mniejsze znaczenie ma również przyzwyczajenie, czyli inaczej mówiąc głosowanie na daną partię motywowane własną tożsamością polityczną (14%). Spośród wymienionych w pytaniu motywacji relatywnie najrzadziej wskazywano na doświadczenie polityczne lub doświadczenie wynikające ze sprawowania władzy w przeszłości, a także na motywacje taktyczne, czyli głosowanie na dane ugrupowanie, ponieważ w ocenie respondenta ma ono - spośród partii możliwych do zaakceptowania - największe szanse wejścia do parlamentu (po 12%).

Podobne pytanie zadaliśmy przed wyborami w 2001 roku. Porównując ówczesne i obecne wskazania możemy stwierdzić, że dla wyborców ogromnie wzrosło znaczenie uczciwości i wiarygodności kandydatów na posłów. Cztery lata temu opcja ta była wymieniana dopiero na trzynastym miejscu (na nieco więcej możliwości - osiemnaście), wskazało ją tylko 13% wyborców. Obecnie wymieniano ją najczęściej, a częstość wskazań jest niemal trzykrotnie większa (38%). W tym roku wyborcy częściej niż przed czterema laty motywują swój wybór także pozytywną oceną patriotyzmu i dbałości o polskie interesy narodowe - w 2001 roku czynnik ten przywoływało 8% wyborców (lokował się na szesnastym miejscu), obecnie zaś trzy razy więcej (25% - szóste miejsce). Wydaje się, że ten wzrost wskazań i zwiększenie wrażliwości Polaków w tym względzie można wiązać ze świeżą przynależnością naszego kraju do Unii Europejskiej. W mniejszym stopniu wzrosło także znaczenie głosowania odrzucającego - ankietowani częściej niż cztery lata temu motywują swój obecny wybór zawiedzionymi nadziejami związanymi z ugrupowaniem, na które głosowali w poprzednich wyborach parlamentarnych. W 2001 roku taką motywację

wskazało 17% wyborców (ósme miejsce), podczas gdy obecnie 26% (piąte miejsce). Dla motywacji wyborczych spadło natomiast znaczenie przekonania o fachowości i kompetencjach kandydatów na posłów - w 2001 roku opcję tę wskazało 31% wyborców (trzecie miejsce), obecnie zaś 21% (siódme miejsce).

Tabela 1

Dlaczego zamierza Pan(i) głosować na tę partię, ugrupowanie lub koalicję wyborczą?	Ogółem N=405	Potencjalne elektoraty					
		PO	PiS	Samo- obrona	LPR	SLD	PSL
	w procentach						
Są uczciwi, wiarygodni, nieskorumpowani	38	46	52	32	37	3	24
Rozumieją problemy zwykłych ludzi, będą o nich dbać	36	28	31	61	50	15	39
Ich program gospodarczy	32	48	29	27	16	29	28
Kiedy dojdą do władzy, to poprawi się sytuacja ludzi takich jak ja	31	29	30	45	29	10	32
Zawiodłem(a) się na tych, na których głosowałem(a) w poprzednich wyborach	26	32	26	27	27	12	22
Kierują się patriotyzmem, polskim interesem narodowym	25	15	42	20	36	9	30
Fachowość ich polityków	21	35	17	6	11	21	8
Dają szansę na zmniejszenie przestępczości	19	11	47	11	15	16	3
Sprzeciwiają się wyprzedaży majątku narodowego	18	5	18	35	37	7	11
Ich stanowisko wobec Kościoła i wartości religijnych	15	14	6	9	47	9	22
Zawsze na nich głosowałem(a) i popierałem(a)	14	13	3	4	7	54	37
Ze względu na korzenie, rodowód polityczny	13	13	7	7	7	31	41
Mają doświadczenie, sprawdzili się w dotychczasowych działaniach lub rządzeniu	12	10	18	4	5	32	6
Spośród partii, na które mógł(mogła)bym głosować, mają największe szanse na wejście do parlamentu	12	22	16	1	4	21	3
Inny powód	8	8	5	7	6	14	3
Trudno powiedzieć	1	0	1	3	0	0	4

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wskazać cztery najważniejsze powody

Jak kształtują się motywacje wyborcze zwolenników najbardziej liczących się ugrupowań politycznych?

Potencjalni wyborcy obu najpopularniejszych partii - PO i PiS najczęściej motywowali swoją decyzję przekonaniem o uczciwości i wiarygodności polityków tych ugrupowań,

nieznacznie częściej przywoływali ten argument wyborcy PiS (52%) niż PO (46%). Dla zwolenników PO równie ważnym uzasadnieniem wyboru ugrupowania jest jego program gospodarczy (48%). Wyborców PO do głosowania na tę partię skłania także przekonanie o fachowości jej polityków (35%). Istotną częścią obecnego sukcesu PO jest także kontekst polityczny - zawód, jaki sprawiły swym wyborcom ugrupowania rządzące w ostatnich latach. Prawie jedna trzecia zwolenników PO (32%) deklaruje, że będzie głosowała na to ugrupowanie, ponieważ zawiodła się na tych, których poparła w poprzednich wyborach. Czynniki te, choć ważne, mają nieco mniejsze znaczenie dla wyborców PiS (26%). Dla zwolenników partii braci Kaczyńskich istotna jest, poza uczciwością i wiarygodnością, wiara, że PiS będzie w stanie wpłynąć na zmniejszenie się przestępczości w kraju (47%). Dla wyborców PiS ważne jest także przekonanie o patriotyzmie jej polityków i dbałości o polski interes narodowy, cechujące to ugrupowanie (42%).

Najważniejszą cechą skłaniającą wyborców do poparcia Samoobrony jest przekonanie o społecznym zakorzenieniu polityków tworzących to ugrupowanie - znajomości problemów zwykłych ludzi i nieodwracaniu się od rzeczywistych potrzeb społeczeństwa. Aż 61% wyborców Samoobrony uzasadnia swój wybór tym, że ugrupowanie to rozumie problemy zwykłych ludzi i - w założeniu - będzie się nimi zajmować. Wiąże się z tym wiara, że po dojściu do władzy politycy Samoobrony sprawią, iż poprawi się sytuacja ludzi takich jak respondent (45% wskazań). Trzecim czynnikiem, który najbardziej liczy się dla wyborców Samoobrony, jest przekonanie, że sprzeciwi się ona wyprzedaży majątku narodowego (35%).

Również dla wyborców LPR najważniejsze jest to, że ich zdaniem politycy tego ugrupowania rozumieją problemy zwykłych ludzi i będą o nich dbać po dojściu do władzy (50%). Jednak w odróżnieniu od wyborców Samoobrony, dla sympatyków LPR równie ważne jest stanowisko tego ugrupowania wobec Kościoła i wartości religijnych (47%). Inne czynniki mają nieco mniejsze znaczenie. Dla zwolenników LPR istotne jest też to, że politycy tej partii są uczciwi i wiarygodni, że - ich zdaniem - będą się przeciwstawiać wyprzedaży majątku narodowego (po 37%). Znaczącym czynnikiem wyróżniającym to ugrupowanie jest - według jego potencjalnych wyborców - przekonanie o patriotyzmie polityków LPR i ich dbałości o polski interes narodowy (36%).

O obecnych wyborcach SLD można powiedzieć, że głosują na tę partię przede wszystkim z przyzwyczajenia. Ponad połowa zwolenników tego ugrupowania (54%) uznaje głosowanie na Sojusz za element własnej tożsamości politycznej i deklaruje, że odda głos na SLD, bo zawsze popierała tę partię. Dla elektoratu SLD istotne są także korzenie

i rodowód polityczny tego ugrupowania (31%). Wyborcy SLD uważają również, że politycy tej partii pozytywnie wyróżniają się doświadczeniem zdobytym w czasie sprawowania władzy (32%).

Motywacje potencjalnych wyborców PSL są relatywnie najbardziej rozproszone. Podobnie jak w przypadku SLD, także dla elektoratu PSL - partii mającej w swej historii również rozdział PRL-owski - największe znaczenie ma rodowód polityczny tego ugrupowania (41%), a także przyzwyczajenie do głosowania na nie (37%). Jednak w odróżnieniu od SLD motywacjom tym towarzyszy przekonanie, że ugrupowanie to rozumie problemy zwykłych ludzi i będzie o nich dbać (39%). Wyborcy PSL uważają też, że zdobycie przez ludowców władzy skutkowałoby poprawą sytuacji zwykłych ludzi (32%). Istotnym czynnikiem skłaniającym do głosowania na PSL jest także przekonanie o patriotyzmie jej polityków i programowej dbałości o polski interes narodowy (30%).

Zdeklarowani wyborcy najpopularniejszych obecnie partii politycznych - PO i PiS zamierzają głosować na nie przede wszystkim dlatego, że wierzą, iż tworzą je ludzie uczciwi, wiarygodni i nieskorumpowani. Po czterech latach rządów SLD znaczenie uczciwości i wiarygodności jako wymiaru oceny polityków zdecydowanie wzrosło - w tej chwili jest to jedna z dwóch najważniejszych kategorii branych pod uwagę przez potencjalnych wyborców. Dla zwolenników PO równie istotny jest program gospodarczy popieranego przez nich ugrupowania. Popularność Platformy bierze się też z przekonania o fachowości i wysokich kompetencjach jej polityków. Jest także skutkiem rozczarowania, jakiego doświadczyli wyborcy głosujący na ugrupowania rządzące w ostatnich latach - zamiar oddania głosu na PO jest wyborem nowego ugrupowania, które, w oczekiwaniach wyborców, nie sprawi takiego zawodu. W przypadku PiS ważne znaczenie motywujące wyborców, poza uczciwością polityków tej partii, mają zapowiedzi zmniejszenia przestępczości. Istotne jest też przekonanie o patriotyzmie jej polityków i dbaniu o ochronę polskich interesów narodowych. Również ta kategoria ocen po roku obecności Polski w Unii Europejskiej zdecydowanie

nabrała znaczenia w opiniach na temat partii politycznych i polityków (choć nie należy do najistotniejszych wymiarów ocen). Siłą przyciągającą wyborców do Samoobrony jest przede wszystkim jej wizerunek ugrupowania ludowego - bliskiego zwykłym ludziom i rozumiejącego ich problemy. Wyborcy zamierzający poprzeć partię Andrzeja Leppera są ponadto przekonani, że po zdobyciu przez nią władzy poprawiłaby się sytuacja ludzi takich jak oni. Także LPR to, w przekonaniu jego wyborców, ugrupowanie bliskie zwykłym ludziom i rozumiejące ich problemy. Dla zwolenników LPR niemal w takim samym stopniu liczy się wizerunek tej partii jako troszczącej się o wartości religijne w życiu społecznym i mającej poparcie Kościoła. Chęć oddania głosu na SLD deklaruje obecnie przede wszystkim tzw. twardy elektorat tego ugrupowania, czyli wyborcy uznający głosowanie na partię postkomunistyczną (w wymiarze rodowodu) za część swojej tożsamości politycznej.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI